

Namslaksen 2010

Rapport nr 5 – 2010

Trongfossen, Namsens siste større foss som ikke er utbygd

Foto: Anton Rikstad

Redaktør: Fiskeforvalter Anton Rikstad

Forord

Faktisk et 10-årsjublieum for "Namslaksen", første rapport kom i 2001. Rapporten er tenkt som en årsrapport fra Namsenvassdraget, og målgruppen er grunneiere, vall-sammenslutninger, kommuner og fiskere. Som tidligere rapporteres fangster, oppgangen i laksetrappene, overvåking av rømt oppdrettslaks og resultater fra fiskeundersøkelser i Namsenvassdraget.

Denne rapporten er redigert av fiskeforvalter Anton Rikstad. May Britt Gorseth og Kristian Julien har hatt ansvaret for innsamling og bearbeiding av fangstoppgaver. Overhalla (G-Sport Overhalla) og Grong (Grong Fritid) har kontinuerlig rapportert fisket gjennom sesongen på den digitale "Laksebørsen". Vedlagt følger også resultatet fra sjølaksefisket i Namdalen (tall fra Statistisk Sentralbyrå).

Takk til Ragnar Holm, Endre Ålberg, Kjell Pettersson, Stig Antonsen, Steinar Elden, Even Bjørnes, Grong Videregående Skole v/ Tomas Johnson, Håvar Furulund, Jan Arild Landstad, Arne Saugen, Odd Erling Hasfjord med flere for registrering av andel oppdrettslaks i elva. Vel 3300 dugnadstimer er nedlagt i overvåkingsfiske høsten 2010. Kunnskapssenter for laks og vannmiljø (KLV) v/Frode Staldvik og Tone Løvold har gitt foreløpige resultater fra overvåkingen og for fiskeoppgangen i Tømmeråsfossen. Kjersti Hanssen gir oss innsikt i hennes arbeidsfelt som "Naturveileder" for villaks og Ragnar Holm forteller om peiling av laks og litt om fang-og sleppfiske (catch and release).

Takk til Tor Heggum/Ingrid Moum og til Leif Skorstad med flere for innsamling av skjellprøver av laks. Videre takk til personalet på Fiskumfoss Kraftstasjon for registrering av fiskeoppgangen i Nedre Fiskumfoss og til Kunnskapssenter for laks og vannmiljø og Jon Nesser/Øystein Ove Solum for registrering av fiskeoppgangen i Tømmeråsfossen og Formofossen. Takk til Eystein Fiskum og Hallstein Tødås for årlig registrering av yngeltetthet på faste stasjoner i Høylandsvassdraget

Det er ikke foreslått endringer i fiskereglene for Namsenvassdraget for 2011. Fiskeregler for 2011 er inntatt bakerst i denne rapporten.

Steinkjer, desember 2010.

Anton Rikstad
fiskeforvalter

Redaktør (til venstre) og ordfører i Namsskogan er enige om at vi skal ta godt vare på Namsblanken/Småblanken, dverglaksen fra Øvre Namsen.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
miljøvernavdelingen

R A P P O R T

Nr 5 - 2010

TITTEL

DATO:

Namslaksen 2010

des. 2010

FORFATTER

ANT. SIDER:

Anton Rikstad

18

AVDELING/ENHET

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag,
Miljøvernavdelingen

ANSV. SIGN:

Ari

EKSTRAKT

Rapporten gir oversikt over fiskefangster i Namsenvassdraget, fangstene på kilenot i Namdalen, oppgang i laksetrappene, andel oppdrettlaks i overvåkingsfiske, vassføring mm. I tillegg har Kunnskapssenter for laks og vannmiljø (KLV) gitt foreløpige resultater fra lakseundersøkelser i Namsen og historikk fra vassdraget.

S T I K K O R D

Laks, Salmo salar, kilenotfiske,
andel oppdrettlaks

Sammendrag

- 6418 laks og 1217 sjøaure ble tatt på stang i Namsenvassdraget i 2010
- dette veide til sammen ca 23 tonn (3 tonn mer enn i 2009)
- 510 laks (1073 kg) ble gjenutsatt (fang- og slepp-fiske), 200 flere enn året før
- ca 900 storlaks (over 7 kg) ble fanget i 2010 (400 færre enn i 2009)
- det ble fanget vel 1430 mellomlaks (3-7 kg) , 400 mer enn året før
- årets fangst på vel 4000 smålaks antyder et godt mellomlaksfiske i 2011
- laksens gjennomsnittsvekt i Namsenvassdraget var 3,4 kg (4,7 kg i 2009)
- 8% av oppfisket laks ble gjenutsatt, størst andel ble gjenutsatt under Fiskumfoss
- det ble ikke registrert sjukdomsutbrudd i vassdraget i 2010
- økende lakseoppgang i trappa i Nedre Fiskumfoss (1700 laks og sjøaure)
- middels lakseoppgang i laksetrappa i Tømmeråsfossen (1000 fisk) og i Formofossen (800 fisk)
- 45 tonn laks og sjøaure fanget på kilenot i Namdalen (5 t mer enn i 2009)
- antall kilenotfiskere er de åtte siste år redusert fra 101 til 55
- gytemålet for Namsenvassdraget er nådd også for 2010
- beskatningsraten for Namsen er ca 25% (dvs ca ¼ av oppgangen blir oppfisket)
- 4 % av utvandrende smolt kom tilbake som gytefisk i Namsen i 2010
- foreløpige tall viser mer oppdrettslaks (20%) i overvåkingsfiske enn i tilsvarende fiske i 2006-2009 (ca 15%)
- Namdalen har fått egen naturveileder for laks (Kjersti Hanssen ved KLV)
- reglene for laksefiske i vassdraget for 2011 blir stort sett de samme som for 2010

Årets første laks over 20 kg tatt på Vibstad 1. juni 2010.

Elvefangst.

Rettighetshavere og fiskere børs-rapporterte ca 21,5 tonn laks og 1,2 tonn sjøaure i Namsenvassdraget i 2010. Omlag 1073 kg laks er rapportert gjenutsatt, dvs den reelle laksefangsten er vel 20 tonn. Dette er ca 1 tonn mer enn året før. I antall var det ca 4000 smålaks, 1400 mellomlaks og 900 storlaks. En sterk økning i antall smålaks tyder på et godt mellomlaksfiske neste sesong. Tabellen under viser fordeling av antall laks og vekter i de ulike vektclassene fra 1993 til og med 2010.

Tab.1. Fordeling av antall laks og vekter i de ulike vektclassene i perioden 1993 – 2010.

Namsenvassdraget- - vektfordeling										
Laks									Sjøaure	
	Under 3 kg	Under 3 kg	3 - 7 kg	3 – 7 kg	Over 7 kg	Over 7 kg	Totalt	Totalt		
År	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt
1993	3800	6792	1626	7933	1341	12936	7159	30072	4774	3192
1994	3174	5654	1215	5442	793	7717	5471	19777	3427	2299
1995	5878	8427	1483	7422	896	8362	8768	25620	4476	3066
1996	2530	3898	1283	6401	1341	13038	5154	23338	2922	1941
1997	4213	7682	1136	5184	637	5878	5986	18744	2954	2349
1998	3800	5949	2293	12139	587	4965	6677	23043	3552	2814
1999	4420	8022	1279	5771	600	5758	6299	19551	3348	3838
2000	6790	11283	3410	16568	1029	9378	11229	37229	5330	4262
2001	4876	9746	3090	15526	1423	12887	9388	38159	3622	3078
2002	3196	4698	1582	8290	713	6695	5491	19682	2888	1897
2003	5734	10107	2237	10250	955	9538	8917	29895	2261	1973
2004	2823	4480	1932	10031	808	7267	5563	21772	2051	1951
2005	7902	12950	1749	8259	1000	9999	10651	31208	2446	2099
2006	3025	4523	1891	9176	589	5520	5505	19219	2915	2613
2007	3224	4247	895	4220	791	7659	4910	16126	1713	1229
2008*	3426	5399	2037	9355	1088	10112	6551	24866	1184	1198
2009*	1883	2973	1012	4870	1275	11825	4170	19668	1201	1120
2010*	4076	6442	1431	6670	911	8429	6418	21541	1217	1274

*Fangster inkl. utsatt fisk

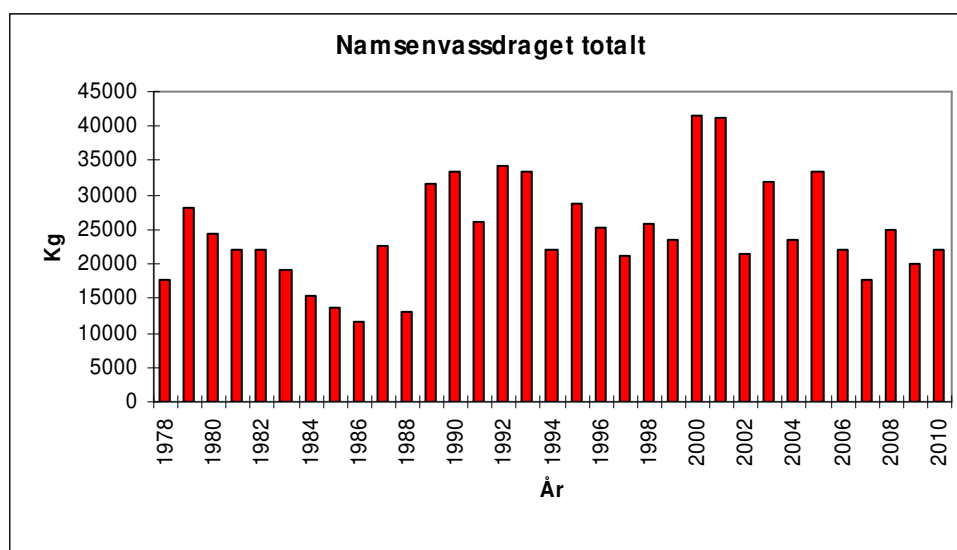
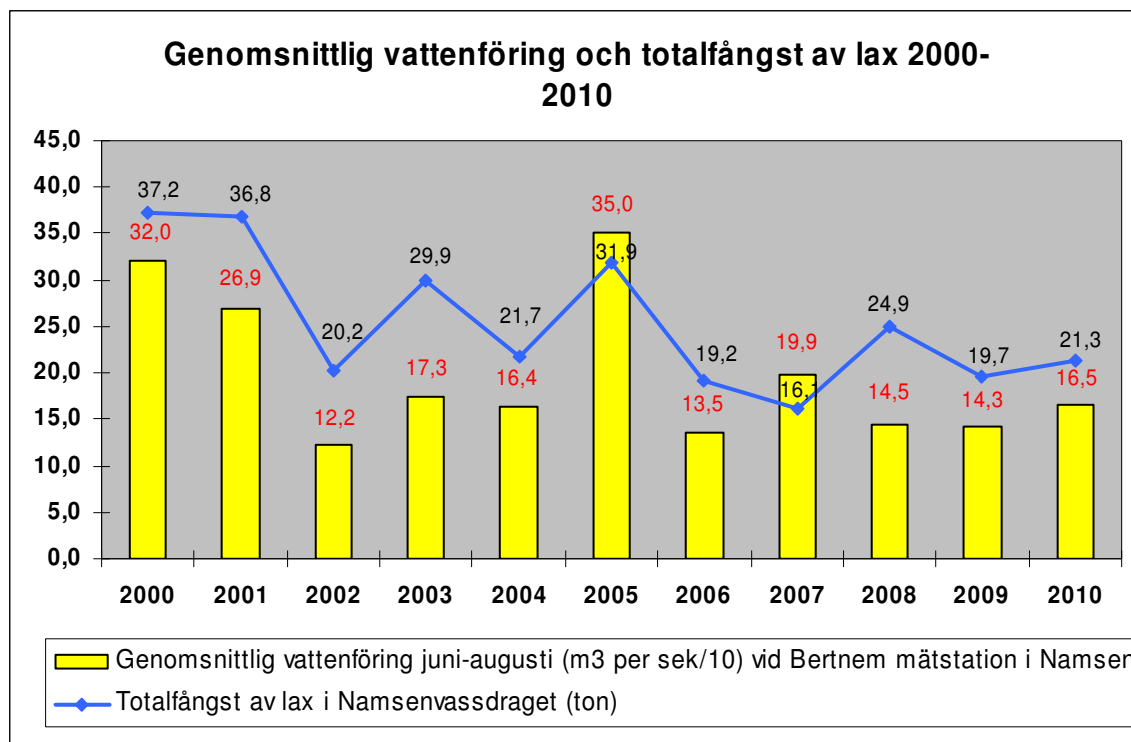

Fig. 1. Totalfangst av laks og sjøaure i Namsenvassdraget i perioden 1978 - 2010

Figur 2 ovanför er laget av Kent Andersson, ivrig laksefisker på Krukåren og forfatter av boka "Storlaxfiske i Namsenvassdraget". Figuren viser at det er god sammenheng mellom vassføring og laksefangster.

Boka til Kent Andersson er kjempegod reklame for Namsen som storlakselv. Boka fås kjøpt på Lilleøen Gård. Bildet til høyre viser Kent med 15 kilos laks fra Krukåren i 2010.

Sjølaksefiske

Direktoratet for naturforvaltning (DN) vedtok enda strengere innskrenkninger i kilenotfisket for 2010. For fjordstrøk i Namdalen ble sesongen forkortet med en uke på tampen (slutt 27/7). For kysten av Trøndelag var startdato 13 eller 20. juli (tidligere 7. juli). Til tross for dette var fangstene i 2010 høyere enn året før. Fangstene i 2010 var ca 45 tonn eller 5 tonn høyere enn året før. Namsos er fortsatt den viktigste kilenotkommunen i Trøndelag. I Namdalen er antall sjølaksefiskere redusert fra 101 i 2002 til 55 i 2010. Fiskesesongen i 2010 var følgende:

- Fjordstrøk i Namdal: 15. juni – 27. juli
- Leka, Vikna, ytre Nærøy, ytre Flatanger: 13. juli – 28. juli
- Follafjorden: 20. juli – 4. august

Tab.2 Fangst på kilenøter fordelt på kommuner for 2010 (Kilde:SSB-foeløpige tall)

	Antall fiskere	Laks og sjøaure kg	Laks totalt antall	Laks totalt kg	Laks under 3 kg antall	Laks under 3 kg vekt	Laks 3-7 kg antall	Laks 3-7 kg Vekt	Laks over 7 kg antall	Laks over 7 kg Vekt	Sjøaure ant	Sjøaure kg
Vekt												
Nord-Trøndelag	55	44129	10667	40526	5883	12211	3394	15675	1390	12641	1970	3603
Namsos	30	29237	6835	26469	3637	7260	2222	10340	976	8869	1569	2768
Namdalseid	5	7246	1975	6705	1265	2703	497	2128	213	1874	271	540
Fosnes	6	3422	823	3239	504	1125	205	1010	114	1104	80	184
Vikna	4	3051	731	2951	351	858	322	1540	58	554	45	100
Andre kommuner	10	1174	303	1163	126	266	148	658	29	240	5	11

De siste 10 år er antall kilenotfiskere halvert, 55 personer fisket i 2010. Foto: Anton Rikstad

Referat fra åpent laksemøte i Overhalla 10. november 2010

Namsenvassdragets grunneierforening inviterte til laksemøte på Overhalla Hotell 10/11-2010. Det var godt oppmøte og gode forelesere, Eva Thorstad og Gunnbjørn Bremset fra Norsk Institutt for lakseforskning og Frode Staldvik fra Kunnskapssenter for laks og vannmiljø. Møtet kan oppsummeres slik:

- Det er et godt samarbeide mellom forskning, forvaltning og lokale aktører i Namsenvassdraget
- Vi må bli flinkere til å informere om forskning og forvaltning i vassdraget
- Lakseoppgangen er god i forhold til mange andre, norske laksevassdrag
- Vi må omtale Namsen i mer positive ordelag
- Det er for tiden nok gytelaks i Namsenvassdraget
- Yngelutsetting i Namsenvassdraget anbefales ikke fordi
 - det kan påvirke laksestammen genetisk negativt og på sikt medføre en redusert totalproduksjon av laks i vassdraget
 - myndighetene anbefaler ikke utsetting der naturlig produksjon er god
 - fiskeutsetting er lite kostnadseffektivt
- Laksetrappbyggingen i vassdraget har vært vellykket og områdene ovenfor trappene bidrar med en stor andel av smoltproduksjonen
- Det er fortsatt potensiale for større lakseproduksjon i Øvre Sandøla
- Det gjøres en stor dugnadsinnsats for å overvåke andel rømt oppdrettslaks i vassdraget
- De største truslene for namslaksen er lakseparasitten *G. salaris*, rømt oppdrettslaks og lakselus
- Rømt oppdrettslaks og lakselusproblem kan ikke løses uten dialog med oppdrettsnæringa
- Predatorer som laksender, lom og sel har alltid vært en del av den naturlige faunaen i Namdalen og er ikke avgjørende for lakseproduksjonen i elva
- Det fiskes dobbelt så mye namslaks på kilenøter i Namdalen som i Namsenvassdraget
- Det er mulig å øke laksefangsten i Namsenvassdraget gjennom oppkjøp av kilenotfiske i Namsfjorden, men det er kostbart

Flergangsgytere har ofte gjellelus (se bilde til høyre). Dette er en parasitt som laksen får på seg i ferskvatn og derfor et godt tegn på at laksen har vært oppe og gytt tidligere.

Kunnskapssenter
for Laks og Vannmiljø

Kunnskapssenter for Laks og Vannmiljø

En samarbeidsarena for forskning, næringsliv, forvaltning og allmennhet

Kunnskapssenter for Laks og Vannmiljø (KLV) har gjennom sin aktivitet i 2010 hatt gleden av å samarbeide med mange dyktige lakseentusiaster i forbindelse med små og store prosjekter knyttet opp til Namsenvassdraget. Årets store merkeprosjekt ble gjennomført i samarbeid mellom NINA, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, sjølaksefiskere, grunneiere i elva og KLV.

Merkeprosjektet

NINA har det faglige ansvaret for merkeprosjektet som er en forlengelse og utvidelse av merkeaktiviteten som foregikk i 2007 og 2008. Mens det disse to årene kun ble benyttet lea-merker inkluderer årets merkeforsøk også laks med radiosendere. Det er også bestemt at radiomerket laks skal følges gjennom vinteren for å hente ut mest mulig informasjon fra de merkede fiskene. Blant annet er det et behov for å vite mer om overlevelse og tidspunkt for utvandring av ”støingen”. I det siste har forskerne fått mistanke om at støingene er langt viktigere for storlaksbestanden enn tidligere antatt. Det skal bli spennende å få de første resultatene fra Namsen!

Vi vet for lite om beskatningsrater og bestandsstørrelser i store vassdrag. Derfor har merkeprosjektene i Namsenvassdraget ikke bare stor betydning for Namsenvassdraget, men også for andre større vassdrag. Namsenvassdraget er blant Norges største og viktigste laksevassdrag og har status som nasjonalt vassdrag. Videre har Namsenfjorden status som nasjonal laksefjord.

Med utgangspunkt i rapporterte gjenfangster av lea-merket fisk ble beskatningsraten beregnet til å ligge mellom 18 og 28 % i 2007 og mellom 19 og 30 % i 2008 basert på en antakelse om at mellom 60 og 90 % av gjenfanget merket laks ble rapportert. Gytemålet ble nådd med 98 % sannsynlighet i 2007 og med 100 % sannsynlighet i 2008. Siden årets merkeforsøk er utvidet med radiomerking kan vi for 2010 beregne en mer nøyaktig beskatningsrate og ved hjelp av den, en mer nøyaktig beregning av hvor mange laks om gyter i Namsen. Grunneierne og den offentlige fiskeforvaltningen får da et godt grunnlag for faktabaserte reguleringer av fiske i sjø og elv.

Fordi både lea-merker og radiomerker i år ble benyttet parallelt kan vi vurdere metodene opp mot hverandre. Er den rimeligste lea-merke metoden tilstrekkelig nøyaktig? Et viktig spørsmål med stor betydning for overvåking av andre store vassdrag.

Den endelige databehandlingen er enda ikke gjennomført for årets merkeforsøk. Den følgende oppsummeringen er derfor foreløpig.

I perioden 2. juni – 26. juli 2010 ble totalt 156 laks merket med lea-merker mens 89 laks ble påmontert radiosendere. Fisk til merking ble fanget i kilenøter i områdene Lökkaren og Nord-Stattdland. Laksen ble merket og sluppet på samme sted som den ble fanget.

Automatisk registrering av radiomerket fisk ble gjort kontinuerlig ved to dataloggestasjoner nedstrøms Sælegghylla (Lilleøen og Steinan). Manuell peiling har blitt utført av Ragnar Holm og Jan Arild Landstad med jevne mellomrom i hele sommer og høst. Peiling vil fortsette utover vinteren for å framskaffe mer informasjon om gytefiskens og støingen.

Alle de 89 radiomerkede laksene er bekreftet å være villaks ut fra skjellprøver. 25 av disse laksene er registrert gjenfanget (13 i Namsenvassdraget, 9 i sjøfisket, 1 i Orkla, 1 i Nidelva, 1 i Ferga). En laks er i tillegg rapportert fanget i Namsen med denne ble gjenutsatt. Det ble gjennomført kontrollpeiling i Årgårdsvassdraget og i Bogna seint i fiskesesongen. I hver av disse elvene ble det registrert radiomerkete lakser. Det er også registrert to radiomerkede laks under peiling i Gaula. Det er snakk om 44-47 fisk som ikke er rapportert gjenfanget, men som vi vet finnes i vassdraget. De ble registrert på vei opp ved en av de automatiske peilestasjoner ved Steinan eller Lilleøen og siden er de fulgt ved hjelp av manuell peiling i Namsenvassdraget.

Endelig beskatningsrate er enda ikke beregnet, fordi det ennå kan komme inn forsinkede meldinger om gjenfanget fisk. Vi antar at beskatningsraten vil ligge rundt 25-30 %, og dersom det er riktig er gytemålet for Namsenvassdraget oppnådd for 2010. Det er kjempebra! Den første forutsetningen for et rikt laksefiske i årene som kommer er da på plass.

Bilder: øverst til venstre: manuell peiling av laks, øverst til høyre: lea-merke, nederst til venstre: radiosender, nederst til høyre: merking av laks tatt i kilenot.

Rømt oppdrettslaks

Rømt oppdrettslaks er en trussel mot villaksen. Regjeringen, oppdrettsnæringen og forvaltningen har i mange år hatt en nullvisjon mot rømming. De siste årene har oppdretterne rapportert om færre rømminger. Størst omfang var det i 2006 da 921 000 ble rapportert rømt. De siste årene har nivået ligget rundt 100 000 – 300 000 (www.fiskeridir.no). Resultatene fra overvåkingsfisket i vassdraget vårt gjenspeiler dessverre ikke en tilsvarende nedgang.

Overvåking av andel rømt oppdrettslaks er viktig for å kunne gjøre en trusselvurdering og for eventuelt å gjennomføre avbøtende tiltak på oppdrettsanlegg eller i vassdraget. I Namsenvassdraget har det foregått et overvåkingsfiske med garn og stang siden 1989. Dette overvåkingsfisket ble i 2007 utvidet med flere stasjoner der det blir fisket med stang. I tillegg er det med hjelp fra erfarne kilenotfiskere blitt gjennomført sorteringsfiske etter rømt oppdrettslaks i fjorden i 2007 og ved bruk av

en spesialkonstruert kilenot i vassdraget i 2008 og 2009. Rapport som omhandler sorteringsfisket og overvåkningsfisket i perioden 2007-2009 er nå i slutfasen og vil bli publisert rett over nytt år.

Foreløpige resultater fra overvåkningsfisket i 2010 følger her. Det ble i 2010 lagt ned over 3000 dugnadstimer for gjennomføring av overvåkingen. Det ble totalt fanget 346 villaks og 79 oppdrettslaks under overvåkningsperioden. Det ble fisket på 11 ulike lokaliteter (se tabellen nedenfor).

Tabell 3 . Oversikt over antall villaks og antall oppdrettslaks i fangstene fra overvåkningsfisket i 2010 fordelt på de ulike stasjonene. Merk: Fisken er klassifisert ut i fra ytre kjennetegn, % er avrundet, nettopp for å illustrere usikkerheten det representerer.

Stasjon	Antall laks	Antall oppdrettslaks	Oppdrettslaks Ca %	Antall dugnadstimer
Namsen, Seter-Namsen	33	5	15	511
Namsen, Fiskumfoss/Tørrisdal	110	34	30	951
Namsen, Gartland/Rosset	29	8	30	272
Namsen, Fossland	35	13	35	575
Namsen, Moum/Heggum	21	1	5	94
Namsen, Østduun/Valskrå	25	2	10	311
Namsen, Melhus	12	3	25,0	72
Namsen, Vibstad	32	4	10	100
Namsen, Sællegghylla	13	3	25	24
Bjøra	40	0	0,0	192
Sanddøla	29	11	40	710
SUM	346	79	20-25%	3301

Gjennomsnittlig andel rømt oppdrettslaks i overvåkningsfisket blir dermed i størrelsesorden 20 – 25%. Det gjøres oppmerksom på at dette er foreløpige beregninger som er gjort før skjellanalysene foreligger. Tidligere har imidlertid skjellanalysene bekreftet at de erfarne fiskerne som deltar i overvåkningsfiske har stor treffsikkerhet på å skille mellom rømt oppdrettslaks og villaks. Årets foreløpige resultat viser en uventet og bekymringsfull utvikling fra tidligere år. Skjellanalyser fra overvåkningsfisket i 2007, 2008 og 2009 viste henholdsvis 13, 14 og 15 %.

Det legges ned mange dugnadstimer under overvåkningsfisket som ikke alltid foregår under skyfri himmel!

Foto: Terje Tingbø

Namsos 16. desember 2010

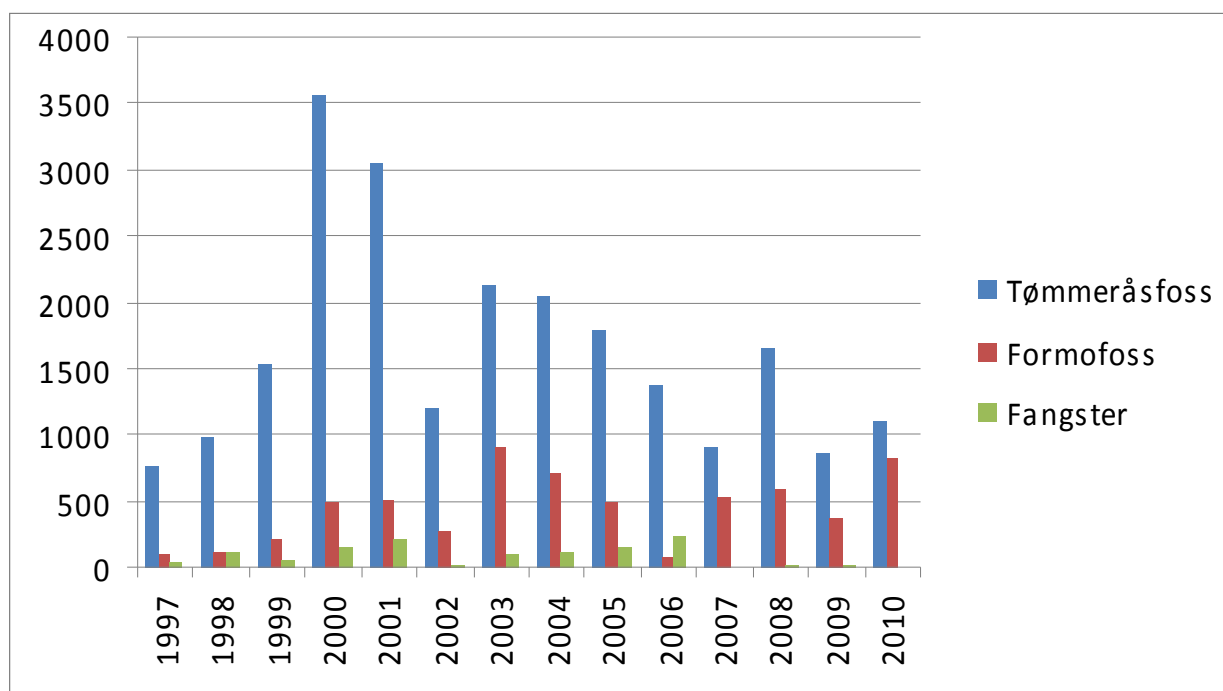
Tone Løvold
seniorrådgiver
Kunnskapssenter for Laks og Vannmiljø

Regnbueaure ble også fanget i Namsen under høstens overvåkingsfiske (de to øverste fiskene). Da det for tiden ikke er oppdrett av regnbueaure i Nord-Trøndelag, antas fisken å stamme fra en større rømming på Vestlandet. Foto: Anton Rikstad

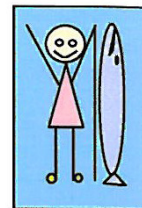
Lakseoppgang i Tømmeråsfossen og Formofossen i perioden 1997 – 2010

I Tømmeråsfossen er det gjennom videotelling registrert vel 1000 oppvandrende laks, en god økning fra fjoråret. En stor andel av dette vandret vidrer forbi Formofoss (ca 800). Gytemålet for Øvre Sandøla er fortsatt ikke nådd. Fig. 3 nedenfor viser oppgangen i laksetrappene i Sandøla siden 1997.

Naturveileder villaks

Landets eneste naturveileder på villaks er lokalisert i Namsos og har både Namsenvassdraget og Namsenfjorden som sitt arbeidsområde. I år har naturveileder, Kjersti Hanssen, hatt flere ulike prosjekter. I samarbeid med Grønt Flagg er det utarbeidet et aktivitetshefte for barnehagen hvor de kan få inspirasjon til å gjøre ulike aktiviteter med fokus på laks. Dette heftet ligger vedlagt.

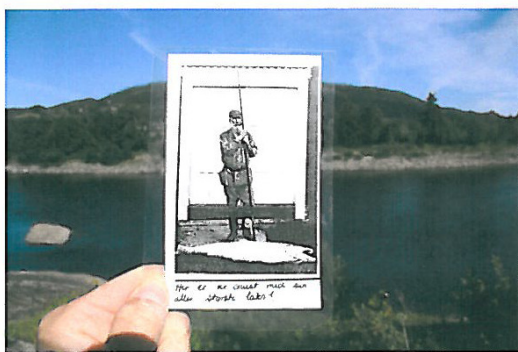
Logo: KLV/SNO

Skolebesøk er en prioritert oppgave og selv om det allerede er bestilt flere besøk til våren er det fremdeles rom for å besøke flere skoler i 2011. I disse skolebesøkene vil bekkeprosjektet "Din nærbekk" stå sentralt. Dette prosjektet er et samarbeid mellom landbruk- og miljøvernavdelinga ved Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, NTNU og Namsenvassdragets grunneierforening.

Teigmoelva blir undersøkt av engasjerte skoleelever ved Utvorda oppvekstsenter. Foto: Utvorda oppvekstsenter

Her vil skoleklasser og andre interesserte bli faddere for en bekk i lokalmiljøet og gjøre undersøkelser her sammen med naturveilederen. I 2010 ble Teigmoelva i Flatanger undersøkt, men på grunn av stor vannføring vil denne bli besøkt til våren igjen slik at man får sett på elvemuslingen som lever der.

Opphavsmannen til "Guest Rock med sin rekordlaks på Gartland. Foto: KLV/SNO

Videre er to av de mange gode laksehistoriene fra vassdraget lagt ut på de geografiske stedene hvor de skjedde i lakse-turbokser. I disse boksene ligger det en lakse-historie, bilder som illustrerer historien, en loggbok og små skatter som man kan ta med seg om man legger noe annet igjen. Informasjon om disse boksene ligger ute på www.klv.no under barn

og unge, og historien fra "Guest Rock" ligger vedlagt.

Steinharde fakta

-historien bak "Guest Rock" på Gartland.

20. juli i 1894 var en stor dag for lakselorden, Thomas Merthyr Guest. Tidlig denne dagen hadde han fått en stor laks på 36 pund (16,3 kg) fra båten til roer og gårdeier Peder Anton Gartland, så da de dro ut på ettermiddagen for å fiske på den andre siden av Namsen, mot Rossethylla, var det en fornøyd lakselord som satt i båten. Rossethylla var eid av annen grunneier enn Peder A. Gartland, men Mr. Guest hadde kjøpt fisket i hele elva. Like utenfor denne bergodden som du nå står på, beit det på igjen til engelskmannen!

Det var tydelig at det var en storlaks som hadde kommet på kroken, for maken til krefter i andre enden av fiskesnøret hadde ikke Mr. Guest kjent før, og han hadde fisket mye i Namsen. Det ble ikke en enkel sak å få opp laksen, men etter mye godt arbeid fra både roeren og fiskeren, kom laksen endelig opp av vannet. Og for en laks! 64 pund (29 kg) stoppet vekta på og det var rekord. Dette var den største laksen som var tatt på sportsfiskeutstyr i Namsen frem til da. Mr. Guest var i ekstase! Hvordan forevige dette øyeblikket?

Han gjorde to ting for å sikre bevis og ettermæle om sin kjempelaks. For det første, han sendte bud etter fotograf Thome i Namsos. Thome, som befant seg på oppdrag på Otterøya, kom syklende til Gartland (70 km unna) for å ta bilde av laksen, fiskeren og roeren.

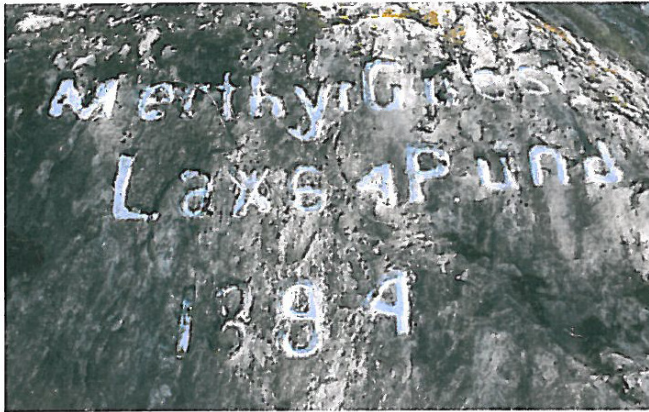
Her er mr. Guest fotografert sammen med sin aller største laks.

Bildet viser roer Peder Gartland med kjempelaksen.

For det andre, han kjøpte bergodden fra grunneieren som eide denne for 400 spesidaler! Det tilsvarte en sum som hele bondegårder ble solgt for i denne tida. Her bestemte han at navnet på fiskeren, vekta på laksen og årstallet skulle hogges inn i berget slik at det kunne vises godt for alle. Her skulle alle se hvem som hadde tatt den største laksen! Slik sikret han seg videre tilgang til Namsens beste fiskeplass og evig ettermæle langs Namsen bredder.

Thomas Merthyr Guest brukte å være på Gartland hver sommer for å fiske laks. Han kom opprinnelig fra Dorset i England og var fra en søskenflokk på ni. Om hans familie ikke var spesielt rik, så var hans kone, Lady Theodora Guest, datter av den berømte 2. Markien av Westminster, svært rik. Da Mr. Guest giftet seg med Lady Theodora ble han slik en av Englands rikeste menn i sin tid, og faktisk ligger store deler av London by, etter sigende, på deres gamle eiendom.

Den dag i dag kan man se innrissingen i berggrunnen som roeren Peder Gartland brukte 3 dager på å fullføre og som Pearson måtte forplikte seg til å vedlikeholde, da han noen år senere overtok fiskerettighetene, fra enken til Mr. Guest, Lady Theodora Guest. Det som derimot er mer merkelig er de mosegrodde merkene som ligger like ved de hvitmalt. Der står det også tydelig "64 lb" og navnet "Guest".

Var det slik at Peder Gartland først begynte å hogge der, men at han ikke ble fornøyd eller var det mr. Guest som selv grep inn og fikk bestemt en annen plassering av inskripsjonen? Om noen har mer informasjon om denne historien vil vi i KLV gjerne høre fra deg!

Her ser man at det like ved den hvitmalt inskripsjonen også er hugget til en nesten identisk inskripsjon. Er det mr. Guest som ikke ble helt fornøyd eller øvde hoggeren seg litt før han bestemte seg for hvordan det måtte bli?

Mr. Guest satte sitt preg på Namdalen på mange måter, men de mest "steinharde" avtrykkene hans i bygda kan du se på stedet som kalles "Guest Rock". Vil du lete deg frem til dette stedet ved hjelp av GPS og forsøke å finne turboksen som ligger der kan du dra til koordinatene 64°31'16,4"N 12°24'12,4"E og se etter 7 små bjørker som vokser tett i tett. Der, under stammen på den mest krokete bjørka, der ligger skatten. Se også www.geocaching.com og www.klv.no for mer informasjon.

Kilder: "Namsen i våre minner", av Ola Hjulstad og muntlig fortelling fra Endre Ålberg

Fang & slipp i Namsenvassdraget i 2010 v/Ragnar Holm

I følge laksebørsen for Namsenvassdraget er det fisket totalt 6.418 laks i 2010, hvorav 241 laks er igjenutsatt i elva. Dette gir oss en fang& slipp prosent på ca 8%. Dette er likt tallene for de to-tre foregående år. Fang & slipp prosenten varierer en god del fra vald til vald, noe listen nedenfor viser.

Sted	Ant.laks.tot	Ant.Utsatt	Utsettingsprosent
1. Fiskumfoss; Namsen, Grong	592	241	41
2. Seter-Namsen; Namsen, Grong	187	41	22
3. Mediå/Fosslund; Namsen, Grong	197	35	18
4. Lilløen/Storøya; Namsen, Overhalla	103	6	6
5. Grande, Musicbox; Grong, Overhalla	137	6	4
6. Moum/Heggum; Namsen, Grong	195	6	3
7. Østduun; Namsen, Grong	112	3	3
8. Røttesmo/Glømmen; Bjøra, Overhalla	60	2	3
9. Mediå; Namsen, Grong	61	2	3
10. Værem; Namsen, Grong	393	8	2
11. Nedre Vibstad; Namsen, Overhalla	204	3	1
12. Sellægghylla; Namsen, Overhalla	121	1	1
13. Oppdal/Ristad; Namsen, Overhalla	92	1	1
14. Heknin; Namsen, Overhalla	141	2	1
15. Røttesmo/Skjørland; Bjøra, Overhalla	8	0	0

Det er valdene relativt sett langt opp i vassdraget (Seter-Namsen og Fiskumfoss) som har høyeste utsettingsprosent. Dette vil da nødvendigvis bli vald i Grong, men vi ser også at andre vald i Grong ikke har særlig høy utsettingsprosent, eks. Værem og Østduun.

Ingen av valdene i Overhalla har utsettingsprosent over gjennomsnittet for vassdraget.

Ser vi litt på hvilken fisk som blir utsatt, så er det følgende;

- 7 stk. laks over 10 kg. er utsatt. 3 av disse er tatt på flue, 2 på mark, 1 på sluk og 1 på wobbler.
- 17 stk. "såkalte" storlakser (lik eller over 7 kg.) er utsatt. Dette er drøyt 3% av all utsatt laks. 10 av disse er tatt på flue, 3 på mark, 3 på wobbler og 1 på sluk.
- 438 stk. smålakser (3 kg eller mindre) er utsatt, dvs. at 86% av all utsatt laks er smålaks
- 284 stk. av laksene som er utsatt (510 totalt) er lik eller under 1,5 kg., dvs. 56% av utsatt laks er lik eller under 1,5 kg.

Merkeprosjektet – peiling v/Ragnar Holm

Namsenvassdragets grunneierforening v/Jan Arild Landstad og Ragnar Holm har i hovedsak stått for peilingen av de radiomerkede laksene i 2010. Dette er tidkrevende arbeid, men interessant og lærerikt. For å peile hele vassdraget en gang, blir det kjørt drøyt 300 km. med bil. Resultatene fra merkeprosjektet må prosjektansvarlig Eva Thorstad på NINA svare for, men noen kommentarer til det praktiske og til enkeltlakser kan jeg sikkert driste meg til.

Vi kan se på laks med følgende frekvens: 123 – 39 (123 er frekvensen, 39 er hastigheten på den gjeldende frekvensen – pulsraten):

123	39	02.06.2010	ja, ja	Moum	Værem		Fossland	Gartland	Tørrisdal	FiskumF	FiskumF	FiskumF	FiskumF	FiskumF	
-----	----	------------	--------	------	-------	--	----------	----------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------	--

Dette er en laks som raskt ble reg på loggerne (to loggestasjoner langt nede i vassdraget – derfor ja, ja). Så ser vi den er reg på Moum, for så å bli reg litt lengre ned på Værem. Så er den borte ved en peiling for så å dukke opp på Fossland. Siden har den gått oppover og oppover i vassdraget, og siden 10. august har den stått under nedre Fiskumfoss. En laks ganske så etter boka.

Ser vi på laks med frekvensen 203 – 56, så har den beveget seg litt annerledes:

203	56	08.06.2010	ja, ja		Øiem	Holandsøy	Holandsøy	Moum/Øduun	Øiem	Holandsøy	Holandsøy	ØstDuun	Langnes	Lan
-----	----	------------	--------	--	------	-----------	-----------	------------	------	-----------	-----------	---------	---------	-----

Denne laksen ble også ganske fort reg. på loggerne. Så ble den reg. på Øiem, neste gang litt lrrgre opp på Holandsøya, etter hvert enda lengre opp på Moum/Heggum, så lengre ned igjen på Øiem for så litt opp på Holandsøya. Der står den en liten stund før den blir reg. lengre opp på Østduun. Neste gang den ble reg var den enda lengre opp på Langnes i Sanddøla. Så blir den borte en gang for så å dukke opp på Østduun igjen, som jo er ganske mye lengre ned i vassdraget enn Langnes. Ved neste reg var den gått helt ned til Foss, hvor den ble værende en stund. Dette er et eks. på en laks som har gått litt opp og ned i elva, ukjent av hvilken årsak.

Jan Arild Landstad i dyp konsentrasjon under laksepeiling sommeren 2010.

FISKEREGLER FOR NAMSEN 2010

Sammendrag av gjeldende lov og forskrifter, samt lokale regler vedtatt av Namsenvassdragets grunneierforening og kommune.

Lakseførende strekning.

Namsen er definert som lakseførende fra Namsos til Aunfossen, Nesåa til Iskvernfossen, Høylandsvassdraget til og med Øyvattnet, Sandøla til Bergsfossen og Nordelva til Svalifossen.

Fiskesesong.

Fisket starter 15. mai i Høylandsvassdraget (Bjøra og Søråa) og avsluttes 15. august. I resten av vassdraget starter fisket 1. juni og siste fiskedag er 31. august, unntatt Namsen ovenfor Nedre Fiskumfoss hvor det er fiske fra 1. juli til og med 15. september. Sandøla?

Redskapsbruk.

Fiske etter laks og sjøaure er kun tillatt med stang og håndsnøre. Tillatte agn er sluk, spinner, wobbler, mark og flue. For sluk og wobbler er det tillatt med inntil tre treblekroker. Reke er forbudt. Det er forbudt å fiske på en slik måte at fisken sannsynligvis vil krøkes. Redskapen skal ikke forlates under fisket. Ved fiske fra land er det tillatt å bruke en stang pr person og inntil to agn pr stang. Ved båtfiske er det tillatt å bruke inntil to stenger/håndsnører pr båt, men bare ett agn pr stang.

I Øverhøla i Tømmeråsfossen og Øvre Formofosshøla i Sandøla er det kun tillatt å fiske med mark og flue

Døgnkvote.

Døgnkvoten er 1 sjøaure og 2 laks hvorav en laks kan være over 3 kg/65 cm. Når kvoten er fanget, skal fisket avsluttes inntil nytt fiskedøgn starter. Kvoten følger fiskekortdøgnet, for ukekort og sesongkort gjelder datodøgnet. Kvoten gjelder for den enkelte fisker og kan ikke overføres til andre.

Fredet fisk.

Vinterstøing av laks (oppstoddo, gammellaks) og laks/sjøaure mindre enn 35 cm er fredet. Hvis slik fisk fanges skal den skånsomt settes ut igjen. Naturen skal sjøl bestemme om den vil overleve. Bruk håv, ikke klepp.

Fredningssoner.

Det er fredningssoner hvor alt fiske er forbudt 50 meter ovenfor og 50 meter nedenfor alle fisketrapper. I innsjøene er det fredningssoner for garnfiske 200 meter fra innløps-/utløpsos og for øvrig 50 meter fra gytebekk/elv.

Fiske i innsjøer.

Det vandrer laks og sjøaure gjennom Eidsvatn, Grongstadvatn og Øyvatt. I disse innsjøene er det kun tillatt å fiske laks/sjøaure med stang/håndsnøre. Ved isfiske er det utsetningsplikt for laks. For fiske etter innlandsfisk er det i tillegg til stang/håndsnøre tillatt å bruke garn og oter (egne bestemmelser om tidspunkt og maskevidder).

Motorferdsel.

Det er ikke tillatt å nytte båt med motor i gang til utøvelse av fiske i elva, motor er kun tillatt å bruke for opptransport. Kommunen kan dispensere fra dette i spesielle tilfelle.

Syk fisk/desinfisering.

Eventuell syk fisk som påtreffes i elva leveres Mattilsynet. All fiskeutrustning og ev. annet utstyr (kano, båt, redningsvester og lignende) som har vært brukt i andre vassdrag, skal desinfiseres før bruk i Namsenvassdraget. Alle som fisker i Namsenvassdraget skal ha desinfeksjonsoblat for gjeldende år. Desinfeksjonsattest fra annet vassdrag gjelder også i Namsen.

Å sette tilbake fisk er ikke forbudt, for eksempel når du får en stor, brun gytelaks i august, men det er viktig at det gjøres riktig. Bruk håv i stedet for klepp. Ta ikke fisken ut av vatnet og ikke berør gjellene. Fukt hendene og løsne kroken raskt og varsomt, gjerne med tang. Stor og brun gytefisk i august er dårlig matfisk, men et verdifullt bidrag til å føre lakse-slektene videre. SKITT FISKE.